

Владишевська Вікторія Вікторівна

Національний університет «Одеська юридична академія»

асистент кафедри судових, правоохоронних органів та адвокатури

РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

В умовах сьогодення слід констатувати особливий інтерес до питань реформи правосуддя, за результатами якої можливо надати оцінку динаміки демократичних перетворень в Україні.

Розвиток судової влади, беззаперечно, в повній мірі залежить від реалізації міжнародних стандартів у сфері правосуддя, шляхом узгодження національного законодавства з загальновизнаними нормам та принципами міжнародного права.

Реформаційні процеси в Україні варто розглядати крізь призму впливу на реформування вітчизняної судової системи Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у світлі тлумачення її норм Європейським судом з прав людини.

Якісним змінам у механізмі реалізації судової влади стало юрисдикції Європейського суду з прав людини та його прецедентної практики, як механізму підтримання міжнародних стандартів в національному законодавстві. Адже, саме за допомогою рішень Європейського суду з прав людини легко оцінити позитивні та негативні аспекти організації судової влади, віднайти причинно-наслідкові зв'язки у розвитку судової реформи, та виробити ефективні механізми забезпечення права на належний судовий захист.

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколи до неї є частиною національного законодавства України, відповідно до статті 9 Конституції України, як чинний міжнародний договір, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України. Ратифікація Конвенції відбулася на підставі Закону України № 475/97-ВР від 17.07.1997 р.

У статті 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод зазначено, що «кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Судове рішення проголошується публічно, але преса і публіка можуть бути не допущені в зал засідань протягом усього судового розгляду або його частини в інтересах моралі, громадського порядку чи національної безпеки в демократичному суспільстві, якщо того вимагають інтереси неповнолітніх або захист приватного життя сторін, або – тією мірою, що визнана судом суворо необхідною, – коли за особливих обставин публічність розгляду може зашкодити інтересам правосуддя».

Аналізуючи положення вказаної статті, можна стверджувати, що вона визначає «мінімальні стандарти правосуддя» та передбачає вимоги до національної судової системи: незалежність, безсторонність, ефективність суду, формування суду відповідно до закону[1].

До прикладу, рішення у справі «П'єрсак проти Бельгії» мало визначальний вплив на формування усієї практики ЄСПЛ у цій сфері, оскільки в ньому Суд вперше розмежував суб'єктивний та об'єктивний підходи до безсторонності, та вказав на можливість її перевірки різними способами. Варто зазначити, що перший абзац пункту 30 «Не дивлячись на те, що безсторонність зазвичай означає відсутність упередження чи схильності, її відсутність чи, навпаки, наявність може бути перевірена різними способами відповідно до пункту 1

статті 6 Конвенції. У даному контексті можна провести розмежування між суб'єктивним підходом, що відображає особисті переконання конкретного судді з конкретної справи, і об'єктивним підходом, який визначає, чи були достатні гарантії, щоб виключити будь-який сумнів з цього приводу», став широко цитованим і дав підстави для подальшого розвитку принципу незалежності та безсторонності суду в практиці ЄСПЛ.

Надаючи тлумачення нормам Конвенції в контексті обставин конкретної справи, Європейський суд модифікує зміст існуючих гарантій прав людини, що може спричинити необхідність внесення змін до законодавства на національному рівні, з метою усунення причин порушення прав людини у державі. Саме тому рішення ЄСПЛ є чинником, який на державному рівні має суттєвий вплив на нормотворчість у сфері захисту прав і свобод людини, а отже, і у сфері правосуддя.

Список використаної літератури:

1. Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 215.;
2. «П'єрсак проти Бельгії» (Piersack v. Belgium), заява № 8692/79, рішення від 1 жовтня 1982 р., п. 30.